

Pászthory Domokos Balázs¹

A szakcsoportos felkészítés jelene és jövője a Magyar Honvédség szárazföldi haderőnemében

Individual Task Proficiency Training at the Land Forces of the Hungarian Defence Forces

Absztrakt

A Magyar Honvédség kötelékében beszerzett, valamint gyártott 21. századi haditechnikai eszközök a védelmi képesség növekedésének új horizontját nyitották meg a harcoló és harctámogató alegységek előtt. A haderőfejlesztés fókuszában ugyanakkor a katona szerepel, aki ezen haditechnikai képességnövekedés lehető legnagyobb léptékű kiaknázását lehetővé teszi. A tanulmány az egyéni beosztásra történő szakkiképzés első lépcsőfokát: a szakcsoportos felkészítést vizsgálja a szárazföldi erők vonatkozásában; az eddigiekben alkalmazott eljárásrend, egy NATO-partner haderő mintája, valamint a KF41 LYNX gyalogsági harcjármű példája mentén.

Kulcsszavak: szakcsoportos felkészítés, kiképzés, haderőfejlesztés, KF41 LYNX

Abstract

Over the course of the last decade, Hungary has placed great emphasis on the procurement of 21st-century military hardware for its combat and combat support arms. This publication lays the focus on the soldier intended to operate this new military equipment, with the unambiguous intention of posing the question: in what direction is our individual weapon and crew training to evolve in order to ensure success in the multi-domain operations of the future? Have the foundations of the necessary

¹ Résztvevő, MH Kinizsi Pál 30. Páncélozott Gyalogdandár 1. Gránátos Zászlóalj Hadművelési Részleg.

paradigm shift in individual training already been laid, and what may we learn from the methodology of our partner forces?

Keywords: military training, individual task proficiency, weapon qualification, military modernisation, KF41 LYNX

Bevezetés

A 2020. évi Nemzetbiztonsági Stratégiai,² valamint a 2021. évben megjelent Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája³ egyaránt reagál hazánk regionális biztonsági komplexumának alapvető és ismert változásaira. Ezáltal mindkét irányadó dokumentumban a biztonsági tanulmányok koppenhágai iskolájához⁴ köthető komplex biztonságfelfogás jelenik meg. A hadtudomány művelői számára azonban kiemelt jelentőséggel – a '90-es éveket meghatározó politikai biztonság, valamint a 2000-es éveket domináló gazdasági biztonság primátusát követően – a katonai biztonság újraértékelt státusza tűnik föl. Mindez kiképzési eljárásaink szükségszerű átalakulását feltételezi – a kibővült, összetartományi (multi-domain) követelményrendszer, a 21. századi haditechnikai eszközök és a megújult humánerőforrás-menedzsment mentén.⁵

Tanulmányom tárgyául ezen átalakulás egy kellően szűk keresztmetszetét – a szakcsoportos felkészítést választottam. Ennek elsődleges oka a közvetlen hasznosíthatóság és a releváns tapasztalat – alegységem 2024. évi felkészítésének fókuszában ez a kiképzési forma áll, amelyben két új haditechnikai eszköz: a 120 mm-es M12 aknavető⁶ és a LYNX KF41 gyalogsági harcjármű kezelői beosztásai is szerepeltek. Munkám célja tehát a katonai kiképzés ezen formájának rendszerszintű elhelyezése, a releváns szabályzók áttekintése, egy NATO-haderő példájának komparatív bemutatása, valamint lehetséges, kulcsfontosságú változók azonosítása a szervezeti változás valószínűsíthető irányainak prezentálása érdekében.

A szakcsoportos kiképzés azonosítására a legfrissebb kiadványtervezet definíciót nem fogalmaz meg, hanem a legfontosabb jellemzőivel és példákon keresztül konkretizálja azt:

„szakcsoport szervezeti formában képezzük ki az azonos beosztású, azonos fegyverzetet, harci technikai eszközt kezelő katonákat. [...] A szakcsoport ideiglenes, csak a szakmai foglalkozások idejére létrehozott szervezet. Előnye, hogy a különböző alegységekhez tartozó azonos beosztású katonák szakkiképzése hatékonyabban valósítható meg a szakcsoportokban, mint a szervezetszerű kötelékekben. A kiképzői munka, az anyagi biztosítás is gazdaságosabban szervezhető. A szakcsoportos kiképzés célszerűen alkalmazható a speciális beosztású katonák felkészültségének szinten tartása, továbbfejlesztése céljából is.”⁷

² Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Kormányhatározat.

³ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról szóló 1393/2021. (VI. 24.) Kormányhatározat, valamint az 1. melléklet az 1393/2021. (VI. 24.) Kormányhatározathoz.

⁴ Az elsődlegesen Barry Buzan, Ole Wæver és Jaap de Wilde által fémjelzett megközelítés.

⁵ PORKOLÁB et al. 2021a: 14–16.

⁶ Hirtenberger Defence Systems (HDS).

⁷ A katonai kiképzés módszertani kézikönyve 2021: 140.

A katonai kiképzés módszer- és eszközrendszere – a kiképzési kézikönyv komplexitást hangsúlyozó értelmezése alapján – a módszerek, eljárások, megoldások, formák és eszközök egész rendszerét foglalja magába. Mindazokat az elemeket, amelyeket az oktatáselmélet több változatban, különböző szempontok szerint csoportosítva felsorol.⁸ A tárgyszerűség érdekében, címszavakban feltüntetve ez az alábbi elemeket tartalmazza a szakcsoportos kiképzés során (az alábbi kifejezések pontos tartalmát a szakutasítások rögzítik):⁹

1. táblázat: A szakcsoportos kiképzés módszer- és eszközrendszerének áttekintése

Ismeretközlés metodikai elemei	Gyakorlás metodikai elemei	Kiképzés eszközei	Kiképzési bázisok
Előadás	Eszközkezelés, gyakorlás	Audiovizuális eszközök	Tanterem
Magyarázat	Funkcionális gyakorlás	Oktatási eszközök, segédeszközök	Tanműhely
Ismétlés	Járművezetés	Mozgóképvetítés	Szaktanterem
Irányított önálló feldolgozás	Szakalaki gyakorlás	Programok	Telephely, szín
Ellenőrzés	Csoportos foglalkozás	Gyakorló berendezések, szimulátorok	Gyakorlópálya
	Löelőkészítés	Eredeti harceszköz	Gyakorlótér
	Lövészet		Lőtér

Forrás: A katonai kiképzés módszertani kézikönyve 2021: 17.

A szakcsoportos felkészítés elmélete és gyakorlata a szárazföldi haderőnemnél

A Magyar Honvédség szárazföldi haderőneméhez tartozó alakulatok szakcsoportos kiképzés karakterjegyeinek felrajzolásához szükséges annak jelenkori elméletét és gyakorlatát áttekintenünk. Szerepének és felépítésének elvi irányadói a Magyar Honvédség (nemzeti) doktrínái és kézikönyvei mint hatályos szabályzók:

– *Magyar Honvédség Kiképzési doktrína* I–II. kötet (1. kiadás, 2013);

⁸ A katonai kiképzés módszertani kézikönyve 2021: 16.

⁹ A katonai kiképzés módszertani kézikönyve 2021: 16–27; 93–127.

- Ált-224/197 A Magyar Honvédség gyakorlattervezési kézikönyve (2017);
- Az általános katonai kiképzés kézikönyve.

Ezt bevezetés alatt álló kiadványtervezetek, szakutasítások és módosító intézkedések hivatottak aktualizálni:

- A katonai kiképzés módszertani kézikönyve. Tervezet. A Magyar Honvédség Parancsnoksága Kiképzési Csoportfőnökség Kiadványa, 2021;
- 338/2022 MH PK intézkedése a Magyar Honvédség Egységes Alapkiképzési és Lövész Alapozó Felkészítési Programja – tervezet kiadásáról, 2022;
- 1/2021 KIKCS szakutasítás a kiképzési okmányok alkalmazásáról;
- 49/2021 MH PK intézkedése a béketámogató műveletekben részt vevő erők felkészítésének-kiképzésének tervezésére, szervezésére és végrehajtására;
- 11/2016 HVKFH parancsa a Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína 1. kiadásának felülvizsgálatáról szóló 14/2015 (HK 6.) HVKFH parancs módosításáról.

Ez utóbbiakban jelentős számú új fogalom jelentkezik, azonban teljes körű bevezetésük jelenleg is zajló folyamat. Mindezt az egységek és alegységek éves (dandár) és havi munkatervei (zászlóalj), valamint az alegységek havi kiképzési tervei (század, önálló szakasz) és célirányos felkészítési és levezetési tervei ültetik át a valóságba.

Egyúttal konszenzuális állapot, miszerint a szakcsoportos kiképzés gyakorlati irányadója az áthagyományozott tudás és a helyi infrastruktúrához kötött eljárásrend. Legtöbbünk (csapattisztek és altisztek) tárgykörben megszerzett tudása a korábbi évek tapasztalatán, külföldi tanfolyamokon és az előljáró parancsnokok mintáján nyugszik, amelyet lépésenként magasabb szervezeti szinten tudunk alkalmazni. Ez az állapot nyilvánvalóan kétélű fegyver: szakmai folytonosságot és a felhalmozott tapasztalat átörökítését eredményezi, ugyanakkor bizonyos tekintetben erősíti a változással szembeni ellenálló képességet és a központi kiadványok háttérbe szorulását, egyben elősegíti a helyi, helyőrségi sajátosságokat.

Hagyományosan a szakcsoportos kiképzés szelekciós alapja a beosztás, elsődleges célcsoportja a legénységi állomány, egyúttal végrehajtható század-, zászlóalj- és ezred-, valamint dandárszintű szakcsoportokban. Rendszerint két–négy hét alatt kiviteleződik a rendelkezésre álló idő függvényében, ami egy elméleti-oktatási, egy-két gyakorlati alkalmazási és egy lövészeti hetet tesz lehetővé.

Empirikus tapasztalatom a három (szárazföldi) dandár vonatkozásában a szakcsoportos kiképzés kritériumstátuszának múltbéli hiánya. Névlegesen: a katonák érvényes szakcsoportos kiképzés nélkül is betölthetik beosztásukat, ami a Honvédség személyügyi rendszerének szükségszerű következménye. Másodsorban, a kiképzésről történő hiányzás, a vizsgafeladat vagy éleslövészet sikertelen teljesítése nem vonja magával a beosztásból való áthelyezést. Következésképp a teljes értékű szakcsoportos kiképzést nem abszolváló katona a kötelező kiképzés következő lépcsőfokára léphet. Ez alól immár kivételt képez a KF41 LYNX és a Leopard 2A7HU vezető és irányzó beosztásainak szakkiképzése, ahol már érvényesül annak kritériumstátusza, azaz a kiképzés követelményeit nem teljesítő honvédet beosztásából áthelyezik.

Gyakorlati példán keresztül szemléltetve egy, az elmúlt évtizedben megszokottnak tekinthető géppuskás szakcsoport különböző tárgykörcsoportokból és óraszámokból áll (2. táblázat).

2. táblázat: Géppuskás szakcsoport tárgykörcsoportjai és órászámai*

Tárgykörcsoport	Órászám
Megelőző munka és tűzvédelmi ismeretek	2 óra
Általános lökiképzés	22 óra
Általános harcászat	4 óra
Harcászat	14 óra
Katonai testnevelés	2 óra
Alaki ismeretek	2 óra
Műszaki ismeretek	7 óra
Menetgyakorlat	2 óra

*Megjegyzés: Mindezt a következő egyéni lögyakorlatok teszik teljessé: 1., 3. sz. géppuska-lögyakorlat, Szakalap: 1., 2., 3. sz. lögyakorlat.

Forrás: a szerző szerkesztése

A hangsúly láthatóan a fegyverzettechnikán és löelméleten nyugszik (34%), amelyet kiegészít az egyéni beosztáshoz kötődő harcászat elmélete és gyakorlata (25%), valamint a testi képességek fejlesztése (21%). Rendszerszinten szemlélve tehát a hazai szakcsoportos kiképzést az alábbi sajátosságok formálják:

- az éves ciklikusságú kiképzési időszak elején, elvben megismétlődő formában és tartalommal hajtják végre az új belépők és a beosztásban gyakorlott katonák egységesen;
- a tartalmat a parancsnoki szándék, a rendelkezésre álló idő, mindenekelőtt az alkalomlag kijelölt helyi szakcsoportvezető határozza meg;
- nem fegyverrendszerre, hanem beosztásra épülő szakkiképzés történik, ami nehezíti az uniformizált kiképzési képesség felállítását (például „aknavető irányzó és kezelő szakcsoport” a 60 mm, 82 mm, 120 mm aknavető párhuzamosan rendszerben állása esetén is).

Szakcsoportos felkészítés az Egyesült Államokban

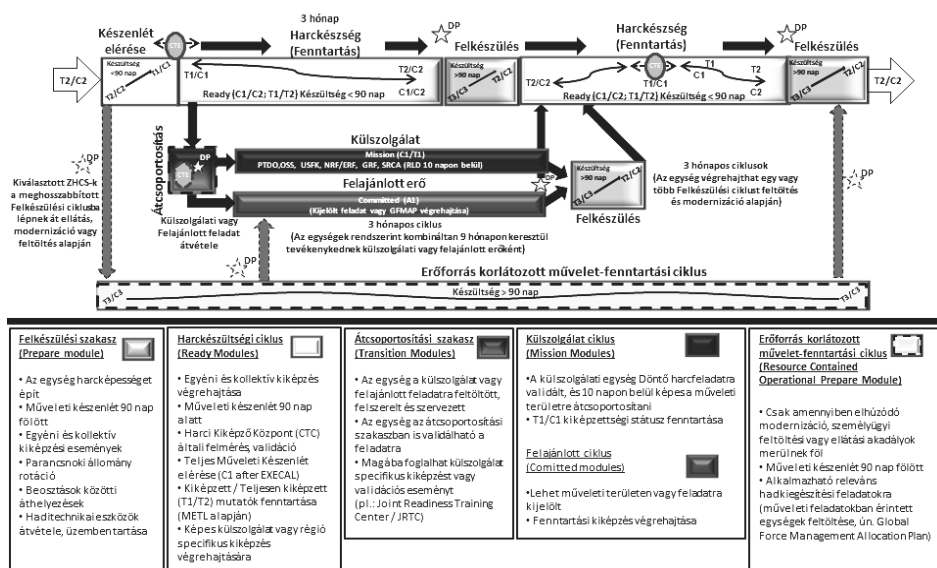
Az Amerikai Egyesült Államok szárazföldi haderőnemének (US Army) egyéni beosztásra történő szakfelkészítését természetesen nem célszerű a teljes kiképzési rendszer átfogó bemutatása nélkül szemlélni, azonban ezt terjedelmi okokból minimálisra szűkítem. A kérdésben irányadó szabályrendszert az alapelveket lefektető *ADP 7-0 Training*,¹⁰ valamint a tervezést és végrehajtást meghatározó *FM 7-0 Training*¹¹ alkotja. A megelőző

¹⁰ Headquarters, Department of the Army 2019.

¹¹ Headquarters, Department of the Army 2021.

évtizedben bevezetett digitális és egységesített kiképzéstervezési eljárás gyakorlatba történő átültetését a *The Leader's Guide to Unit Training Management (UTM)*¹² című kiadvány volt hivatott segíteni.

A fenti rendszer (UTM) gerince az alegységek (BCT – zászlóalj harccsoport) számára a kiképzési ciklusban (1,5 év) három-öt úgynevezett „feladatcentrikus képesség” (*mission essential task*) kijelölése. Ezt követően a digitális rendszer¹³ listázza, hogy ennek eléréséhez milyen részfeladatokra, melyekhez milyen kiképzési foglalkozásokra, végül pedig mennyi időre van szükség. Mindez egyúttal biztosítéka a kiképzés egyik legfontosabb alapelve érvényesülésének (a normákhoz történő kiképzés a megfelelő doktrína alapján).¹⁴

1. ábra: Rotációs ciklusok az amerikai szárazföldi erők kötelékében

Forrás: Maneuver Captain's Career Course előadás, Zászlóalj parancsnoki (command) fázis 2020. 07. 22. (a szerző fordítása)

A harcoló alegységek, egységek rotációs tervét három hónapos kiképzési (*ready and sustain*) és felajánlott (*committed, mission*) időszakok (modulok), valamint a közéjük beillesztett célfelkészítés alkotják, amelyek együttesen egy másfél éves tervezési ciklust képeznek (lásd 1. ábra). Ezen időszak végén elvben az alegység harcoló tiszti és altiszti állomány kétharmadának új alakulathoz történő áthelyezése valósul meg (más típusú [gépesített, páncélozott szállító harcjármű vagy könnyű-] lövész vagy páncélos alegységhez), amelyet a központi tanfolyamokra történő vezénylés előz meg (beleértve az erre delegált legénységi állományt). Ennek eredményeképp azonban a

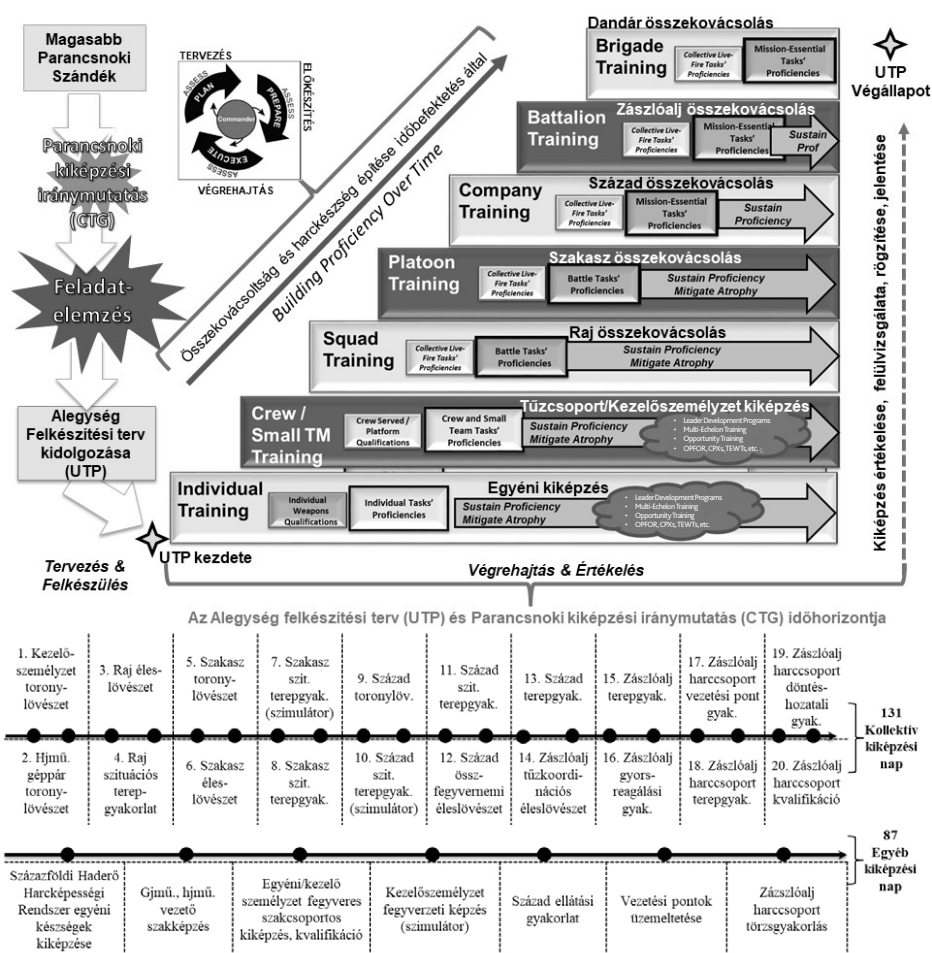
¹² Combined Arms Center – Training (CAC-T) 2013.

¹³ ATMS – Army Training Management System, ATN – Army Training Network, CATS – Combined Arms Training Strategies, DTMS – Digital Training Management System.

¹⁴ Train to standard using appropriate doctrine.

kiképzésre, összekovácsolásra és felajánlott feladatra szánt másfél éves időszakban minimális a személyi fluktuáció. A rendszer további eredménye a vezénylések minimális száma: így a katona nem foglal beosztást, ha közben tanfolyamra vezénylik, az ugyanis áthelyezéssel valósul meg.

Mindezt azért is szükséges felvázolni, mivel a szakcsoportos felkészítés rendeltetését ellátó kiképzések két helyszínen, két formában valósulnak meg. Egyrészt az alegységek kiképzési tervének (*unit training plan – UTP*) első lépcsőfokaként (2. ábra), az egyéni kvalifikációk formájában. Másrészt pedig lokalizált központi tanfolyamok keretében, amelyek gyakran magasabb szintű és specializáltabb tudást nyújtanak, mint ami a beosztás ellátásához alapszükséglet. A központosított tanfolyamok ugyanakkor képesek kiépített szimulációs és kiképzési infrastruktúrát üzemeltetni, ami még egy kontinensnyi méretű ország, az Egyesült Államok számára is megéri a központosított

2. ábra: Az alegység/alegység felkészítési terv lépcsőfokai (*unit training plan – UTP*)

Forrás: Maneuver Captain's Career Course előadás, Zászlóalj parancsnoki (command) fázis 2020. 07. 22. (a szerző fordítása)

helyszín fenntartását és a szükséges szállítások elősegítését. Így ez nem igényel folytonos személyi és anyagmozgást, mint például egy, a Honvédség alakulatainak belül mozgatott altiszti szakmai tanfolyam.

Fontos megjegyezni a szakcsoportos felkészítés szűkebb értelmezésén kívül álló, ugyanakkor a Magyar Honvédség lövész alakulatainak felkészítéséből hiányzó kezelőszemélyzet/tűzcsoport lépcsőfokot, amely a több személy által üzemeltetett fegyverrendszer (közepes géppuska, aknavető, páncéltörő rakétaállvány, harcjármű) összeszokott kezeléséhez vezető kiképzési esemény. Ez a Magyar Honvédségben szükségszerűleg a raj-összekovácsolás során valósul meg.

A központi (szakcsoportos) tanfolyamok személyes tapasztalataim¹⁵ és a megjelölt források alapján két kategóriába sorolhatók: alapismeretek átadó, valamint haladó tanfolyamok.

Előbbiek célja egy teljesen új beosztás, fegyverrendszer központi és doktrinális alapismereteinek elsajátítása. A kezelői szintű ismeretek a későbbi, alakulatnál végrehajtandó szakcsoportos felkészítés alapfeltétele. Ilyen tanfolyamok például a Fort Moore-ban (Georgia) végrehajtott Stryker Leader Course, Stryker Master Driver Course, valamint a Stryker Master Gunner Course tanfolyamok. A 15–38 napos tanfolyamok harcjármű-specifikus előképzettség nélkül elvégezhetők.¹⁶ Haladó, mégis egyéni beosztáspecifikus tanfolyamnak tekinthető a Ranger ezredek állományának kvalifikációja tekintetében a Ranger School, a légi mozgékony alakulatok számára pedig a Jumpmaster¹⁷ és Pathfinder¹⁸ iskolák.

Az alakulatoknál végrehajtott szakcsoportos felkészítés gerincét az egyéni fegyverrel, fegyverrendszerrel végrehajtott többszintű kvalifikációs lövészet nyújtja (*individual weapon qualification*), hasonlóan a hazai rendszerhez. Ezt az egyéni katonai képességek újraképzése (*individual tasks' proficiencies*), vizsgáztatása előzi meg vagy követi: így minden katona a kiképzési ciklus elején legalább megfelelő szinten teljesíti az egyéni tereptanvizsgát, a fizikai állapotfelmérést, valamint a szintidőre elvégzett menetgyakorlatot (12 mérföld/180 perc, minimum 15 kg felszereléssel).

A jelentékeny hasonlóságok mellett mik tehát NATO-partnerünk rendszerének sajátosságai? Mindenekelőtt a hosszabb, mégis koncentráltabb, ugyanakkor (az egyén számára) egymásra épülő kiképzési ciklusok. Ha tehát egy harcoló alegységnél szolgáló (legénységi) katona a másfél évet követően szűkebb fegyvernemén belül marad, nem fogja a következő évben ismételt elölről kezdeni szakcsoportos felkészítését, mindösszesen rövid újraképzést követően a beosztásának megfelelő egyéni kvalifikációt fogja végrehajtani; így kiképzettsége fokozatosan épülhet saját alapzatára. A másfél évet követő személyi mozgás ugyanakkor jó lehetőség magasabb beosztásba helyezésre, vagy haladó (központi) szakcsoportos tanfolyam elvégzésére. Mindez természetesen az egyéni parancsnoki tervezésnek köszönhetően hazánkban is hasonlóképp képes érvényesülni, azonban rendszerszinten nem jelenik meg kiképzéstervezésünkben.

¹⁵ Infantry Basic Officer Leadership Course, Basic Airborne Course, Maneuver Captain's Career Course, Ranger School.

¹⁶ The Maneuver Center of Excellence: Stryker Master Gunner course outline. Armor, 316th CAV, SMG. The Maneuver Center of Excellence: Stryker Leader Course. Armor, 316th CAV, SLC.

¹⁷ A csoportos ejtőernyős kijuttatást szabályozó és irányító szakállomány kiképzése.

¹⁸ Ejtőernyős és helikopteres leszállási zónákat tervező, kijelölő és felderítő tanfolyam.

Időszerű reformok: a LYNX kezelő személyzetének szakcsoportos felkészítése

Széleskörűen megállapított tény szerint a LYNX KF41 gyalogsági harcjármű és a BTR 80AM mind harcászati funkciójában, mind képességeiben és kezelőszerveiben generációsan magasabb kategóriát képvisel. Tanulmányom következő logikai kérdése, hogy a szakcsoportos felkészítés milyen változtatásokkal élhet az új fegyverrendszer esetében, illetve ezek mennyiben felelnek meg a képességnövekedés minél nagyobb léptékű kiaknázásának. A felkészítés módszertani alapja a Rheinmetall gyár által tartott – a LYNX keretszerződésben biztosított – kiképzők kiképzése, majd mento-
rált szakkiképzése volt, amelyet nagy mértékben formált a LYNX Ideiglenes Kiképző Alegység (MH Kinizsi Pál 30. Páncélozott Gyalogdandár alárendeltségében) tisztjeinek és altisztjeinek szervező munkája.

Habár a felkészítési terv hivatalosan nem rendelkezik „nem nyilvános” (vagy szigorúbb) minősítéssel, részletes tartalma minősített adatokra is épül, így csupán a nagyobb levezetési elemeit tárgyalom.

3. táblázat: A LYNX KF41 harcjárművezető szakcsoport felépítése

Harcjárművezető szakcsoport		
1. hét	Technikai kiképzés 1–8. tk. (<i>haditechnikai elmélet és gyakorlat</i>)	Tanterem, telephely Bázis laktanya
2. hét	Technikai kiképzés 7–9. tk. Eü. ism. 2. tk. (<i>sebesült mentése hjmű.ből</i>) Infokommunikációs szakismeretek Harcászat 3. tk., írásbeli teszt	Tanterem, telephely Bázis laktanya
3. hét	Vezetési kiképzés 1–3. tk. (<i>a harcjárművezetés alapjai, vontatás</i>) Technikai kiképzés 3. tk. (<i>karbantartás</i>)	Tanterem, telephely Gyakorlótér, vezetési gyakorlat
4. hét	Vezetési kiképzés 2., 4. tk. (<i>vezetés földúton, terepen, természetes és mes- terséges akadályokkal</i>)	Tanterem, telephely Gyakorlótér, vezetési gyakorlat
5. hét	Vezetési kiképzés 2–6. tk. (<i>vezetés terepen, irányokban, nappal és éjszaka, menetoszlopban, vizsgavezetés</i>)	Tanterem, telephely Gyakorlótér, vezetési gyakorlat

Forrás: Levezetési terv a LYNX KF41HU harcjárművezetői felkészítés levezetésére.
Magyar Honvédség Kinizsi Pál 30. Páncélozott Gyalogdandár, 2024

4. táblázat: A LYNX KF41 harcjárműirányzó szakcsoport felépítése

Harcjárműirányzó szakcsoport		
1. hét	Híradó kik. 1. tk., Egészségügyi ism. 2. tk. Lőkiképzés 1. tk. (Célok felderítése és leküzdése harcjárművekkel, löelmélet)	Tanterem, telephely Bázis laktanya
2. hét	Lőkiképzés 1. tk. (M2 és MAG58 anyagismeret, lövészetre felkészítés, harcjárműre szerelés, normafelmérés)	Tanterem, telephely Bázis laktanya
3. hét	Lőkiképzés 1. tk. (Mk 30/2 ABM anyagismeret, szét- és összeszerelés)	Tanterem, telephely Bázis laktanya
4. hét	Lőkiképzés 1. tk. (Torony kezelőszervek, elektronikai szerkezet, szenzorok, löszerprogramozó egység, Mk 30/2 ABM hevederezés, töltés, akadályelhárítás)	Tanterem, telephely Bázis laktanya
5. hét	Lőkiképzés 1. tk. (Mk 30/2 ABM szét- és összeszerelés, töltés, hevederezés, felmérés, ködgránátvető rendszer)	Tanterem, telephely Bázis laktanya
6. hét	Lőkiképzés 1. tk. (Elméleti felmérés, kommunikáció a harcjárműben, statikus és dinamikus célfelderítés)	Tanterem, telephely Bázis laktanya
7. hét	Lövészeti hét (Lőgyakorlatok az FN M2 RCWS-sel, ¹⁹ beszabályozás, belövés és száraz begyakorlások a LANCE II harcjárműtoronnyal)	Lőtér (sávhatároktól mért 45° széles/1850 m hosszú biztonsági sáv)
8. hét	Lövészeti hét (Lőgyakorlatok a LANCE II harcjárműtoronnyal Mk 30/2 ABM, MAG 58, ROSy; ²⁰ Harcjármű lögyakorlatok végrehajtása - beszabályozás, belövés - GLFX-1 és GLFX-2 modulok ²¹ - tüzelőállásból álló és mozgó célokra nappal és éjszaka - mozgásból álló és mozgó célokra nappal - 1. és 2. sz. előkészítő légvédelmi lögyakorlat ARV 3HU BUFFALO RCWS-el)	Lőtér (lövészeti szektor sávhatároktól mért 45° széles/2500–4000 m hosszú biztonsági sáv löszertípustól függően) ²²
9. hét ²³	Lövészeti hét (Elmaradt kiképzés, lögyakorlatok pótlása, karbantartás, visszacsoportosítás)	Lőtér

Forrás: Levezetési terv a LYNX KF41HU harcjárműirányzó felkészítés levezetésére.
Magyar Honvédség Kinizsi Pál 30. Páncélozott Gyalogdandár, 2024

¹⁹ FN Herstal 12,7 mm M2 nehéz géppuska távirányított fegyverrendszer (remote controlled weapon station), LYNX KF41 harcjármű parancsnoki célfelderítő irányzék és fegyver.

²⁰ Rapid obscuration system ködgránátvető.

²¹ Gate to live fire exercise: rávezető lögyakorlatok a jártasság megalapozása céljából.

²² A paramétereknek jelenleg Magyarországon belül a tatárszentgyörgyi, körös-hegyi- és „0 pont” lőterek felelnek meg.

²³ A 7., 8. és 9. hét tartalma a hetek bontásában a lőtér terheltsége, az előjárói ellenőrzések és a Rheinmetall szakembereinek kérése alapján változott.

A felkészítés első két hetét a statikusan használt harcjárművekre és a kiképzés teljes időtartamára kiadott táblagépek használatára épülő haditechnikai alapismeretek képezik, és kritériumjellegű írásbeli teszttel zárul. A harmadik-negyedik-ötödik kiképzési hét hétfői és pénteki átcsoportosítással számol, így öt kiképzési munkanapból áll, ahol a kiképzés időtartamát – a 2024 évi új HM rendeleteknek²⁴ megfelelően – csak a 11 órás kötelező pihenőidő korlátozza, az egyénileg végrehajtott vezetési gyakorlatokat pedig az igénybevétel előtti és utáni technikai kiszolgálás keretezi be. Ezt szintén kritériumstátuszú vizsgavezetés, majd a visszacsoportosítás zárja (lásd 4. táblázat).

Szemmel látható különbség a felkészítés megnövekedett időtartama. A beosztás ellátásához szükséges alaposabb bemeneti követelményrendszer a későbbi újraképzés hosszával ellensúlyozható: a beosztását aktívan gyakorló harcjárművezetők és -irányzók számára egyaránt (jelenlegi tapasztalatok alapján) évenként két hét ismeretfrissítés szükséges, amely az előresoroló vezetési gyakorlatot és az egyéni lögyakorlatokat foglalja magába.

A kiképzés létszámát korlátozó lényegibb tényező a rendelkezésre álló harcjárművek, és mindenekelőtt a (Rheinmetall által is) akkreditált kiképzők száma. A szakkiképzők által eddig sikeresen fenntartott alapelv az egy harcjármű/egy kiképző/három kiképzendő arány, amely szintén gyökeresen eltér a Magyar Honvédség korábbi eljárásrendjétől, és a minőségi, vissza-ellenőrizhető felkészítés valódi záloga.

Egy harcjárművel és személyi állománnyal feltöltött Gránátos Zászlóalj teljes szak-kiképzése esetében (állománytábla: 2024. 07. 31.) ez kvantitatívan az alábbiak szerint alakul:

5. táblázat: A LYNX KF41 harcjármű szakcsoportos felkészítés kvantitatív adatai

LYNX KF41 Harcjárművezető beosztás ²⁵		LYNX KF41 Harcjárműirányzó beosztás		
Teljes szakcsoportos felkészítés (beosztásba helyezéskor) időtartam: 25 kiképzési nap		Teljes szakcsoportos felkészítés (beosztásba helyezéskor) időtartam: 40/45 kiképzési nap		
Ismeretfrissítő képzés (éves szinten/kiképzési ciklusonként): 10 kiképzési nap		Ismeretfrissítő képzés (éves szinten/kiképzési ciklusonként): 10 kiképzési nap		
Vezetési óra	25 óra/fő ²⁶	Lőszer- kiszabát	7.62 mm FN MAG 58	424 db/fő
			12.7 mm M2	44 db/fő
			30 mm TPT (lőtéri)	154 db/fő
			30 mm KETF ²⁸	15 db/fő
			RoSy ködgránát	5 db/fő
Hozzávetőleges üzem- anyag-szükséglet	750 l/fő ²⁷			

Forrás: a MH KP 30. PCTT. GYDD. 1. Gránátos Zászlóalj április havi munkaterve. Magyar Honvédség Kinizsi Pál 30. Páncélozott Gyalogdandár, 2024

²⁴ 6/2024. (VI. 28.) HM rendelet a hivatásos és szerződéses állomány tagjára vonatkozó személyügyi szabályokról, 5/2024. (VI. 28.) HM rendelet a honvéd szolgálati viszony alapelveinek, magatartási követelményeinek, valamint jogorvoslati kérdéseinek szabályairól.

²⁵ A Gránátos Zászlóalj állománytáblájának pontos létszámadatait és a beosztások számát minősítési okokból nem közlöm.

²⁶ Teljes, gyakorlati vezetési idő, az eddig végrehajtott szakcsoportos kiképzések foglalkozásvezetőinek tapasztalata alapján átlagolt érték.

²⁷ A terepvezetés, talajút- és hosszú távú (műút) vezetés átlagolt értéke alapján, vegyes fogyasztással (300 l/100 km) számolva.

²⁸ Kinetic energy time fuze – kinetikus időzített gyújtó.

Összegzés

A tanulmányban felvázolt jellegzetességek rámutatnak: a Magyar Honvédség szárazföldi haderőnemében végrehajtott szakcsoportos felkészítés már elindult a paradigmaváltás szükségszerű lépéseinek útján. A változás forrása láthatóan mind a parancsnoki iránymutatás (HVKF, HVKF-h, HVK KIKCSF, MH SZFP) és szándék formájában, mind a külföldi tanfolyamok által akkreditált és a haditechnikai eszköz képességei által vezérelt alulról szerveződő úton érvényesül. A tanulmány a múlt, a jelen és a külhoni eljárásrend sajátosságainak áttekintésével szemlélteti, hogy a közös irányba ható anamorfózis szervezeti érvényesüléséhez specifikus lépések képesek támogatólag hatni.

A szükségszerűen hosszabb időtartamú és specializáltabb anyagszükségletű, szimulációs központokra épülő szakcsoportos felkészítést célszerű akkreditált tanfolyamstruktúrával autorizálni, ami a kiképzés azonos tartalmát és minőségét képes biztosítani. Ezt a külföldi példa mentén is logikusabb „fölfelé kerekítve” ellátni erőforrásokkal: amelyek közül az elsődleges jelenleg az idő, valamint az approbált szak-kiképző állomány. Mindezt egy, a változócentrikus személyügyi rendszertől részben leválasztott Központi Kiképzésnyilvántartó Rendszer lehet képes a szárazföldi erők szintjén strukturálni, amelynek felállítása a Kiképzési Csoportfőnökségeken végrehajtott tapasztalatfeldolgozások alapján folyamatban van.

A struktúra kezdeti (vagy állandó) mellékpillére lehet az új beosztást ellátó belépő szint lokalizált szakcsoportjai, amelyben a Pzh-2000 és Leopard 2A7HU beosztásai a tatai, a LYNX KF41, ARV és M12 Hirtenberger kezelői a hódmezővásárhelyi, míg a Gidrán harcjármű beosztásai a debreceni helyőrség Szimulációs Központjában kerülnek akkreditációra. Ez rendszerszinten kiküszöbölheti a papíralapú, alkalmi levezetési terv mentén végrehajtott helyi szakcsoportos felkészítés múlt századi sajátosságait, amely a rendelkezésre álló idő alapján más időtartamban, a helyi kiképzési infrastruktúra által más feltételek mentén végrehajtott, valamint fegyverrendszerrel szemben beosztásra épült.

A haderőfejlesztéssel beszerzett és részben honi gyártású 21. századi eszközök képességeinek maximalizálása szempontjából jelenleg hiányzó pillér a gyakorlati kiképzési infrastruktúra: gyakorló- és lötereink többségében nyílt terepszakaszok, ahol puha és gyalogsági célok a Lövészeti szakutasítás 90-es években rendszeresített gyalogsági és kombinált lögyakorlatainak biztosítására hivatottak. A külföldi tapasztalat²⁹ egy lögyakorlatra egy állandó lövészeti szektor kialakítása, amely a folytonos berendezési és átrendezési munkafolyamatot minimalizálja. Fedett (erdős) löszektorok, állandó fedezékek, manőverek végrehajtását biztosító kiterjesztett sávhatárok és elválasztó terepelemek, beépített területet szimbolizáló objektumok és helyszöggel (emelkedéssel) végrehajtható lögyakorlatok mind szükségesek az életszerű kiképzéshez nappal, valamint éjszaka.

Végezetül, a hosszabb és nagyobb erőforrás-szükségletű szakcsoportos felkészítést a központi nyilvántartás által támogatott rövidebb és a katona szolgálati helyén végrehajtható ismétlő képzés/kvalifikáció ellensúlyozhatja, míg a löszerszükségletet

²⁹ A tanulmány szempontjából releváns külföldi lö- és gyakorlótér: Fort Moore, Eglin Air Force Base, Camp Dahlenega, Truppenübungsplatz Munster, Truppenübungsplatz Altmark.

az előzetes szimulációs begyakorlás és lögyakorlatok csökkenthetik. Mindezt külföldi példa alapján a kiképzési ciklusok adaptációja emelheti új szintre, amelyben egy másfél/kétéves időszak során a személyi fluktuáció minimalizált, az alegység missziós vagy NATO-felajánlott célfelkészítést hajt végre, míg a beosztásukba új belépők teljes szakcsoportos felkészítést, az azt már korábban ellátó katonák pedig magasabb szintű továbbképzést, specializált kiképzést vagy parancsnoki képzést hajtanak végre a kiképzési ciklus első és második időszakában. A tanulmány által felvázolt tapasztalatok közül talán nem csupán a leginkább alapvető, de egyben a legfontosabb alapelvek is: a kiképzés időtartamának és tartalmának garantálása, ami ilyen összetett és nagy értékű haditechnikai eszközöknél már egzisztenciális jelentőségű.

Felhasznált irodalom

- A katonai kiképzés módszertani kézikönyve* (2021). Tervezet. A Magyar Honvédség Parancsnoksága Kiképzési Csoportfőnökség Kiadványa.
- Combined Arms Center – Training (CAC-T) (2013): *The Leader's Guide to Unit Training Management (UTM)*. Fort Leavenworth: Training Management Directorate.
- Headquarters, Department of the Army (2019): *Army Doctrine Publication No. 7-0 Training*. Washington D.C.: Army Publishing Directorate.
- Headquarters, Department of the Army (2021): *Field Manual No. 7-0 Training*. Washington D.C.: Army Publishing Directorate.
- Headquarters, Department of the Army (2022): *Armor. The Professional Bulletin of the Armor Branch*. PB-17-22-2, Vol. CXXXVIV, No. 2.